

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO

MACIEJA SzpunarA

przedstawiona w dniu 4 lutego 2015 r.(1)

Sprawa C-584/13

Directeur général des finances publiques

przeciwko

Mapfre Asistencia compania internacional de seguros y reaseguros

i

Mapfre Warranty SpA

przeciwko

Directeur général des finances publiques

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Cour de cassation (Francja)]

Podatki – Podatek VAT – Zakres stosowania – Zwolnienia – Pojęcie transakcji ubezpieczeniowych – Pojęcie świadczenia usług – Kwota ryczałtowa płacona w zamian za gwarancję na wypadek awarii samochodu używanego

1. Zwolnienie z podatku od wartości dodanej (zwanego dalej „podatkiem VAT”) transakcji ubezpieczeniowych było już przedmiotem kilku wyroków Trybunału. Jednakże, jak pokazuje niniejsza sprawa, wyroki te nie pozwoliły rozwiązać wszystkich wątpliwości, jakie mogły się z tym zwolnieniem wiązać. Trybunał będzie więc miał sposobność sprecyzować swoje orzecznictwo w tej materii, szczególnie jeżeli chodzi o zdefiniowanie samego pojęcia transakcji ubezpieczeniowych.

Ramy prawne

Prawo Unii

2. Zastosowanie w niniejszej sprawie mają, *ratione temporis*, przepisy szóstej dyrektywy Rady 77/388/EWG z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku(2) (zwanej dalej „szóstą dyrektywą”). Zgodnie z art. 2 pkt 1 tej dyrektywy:

„Opodatkowaniu [podatkiem VAT] podlega:

1) dostawa towarów lub usług świadczona odpłatnie na terytorium kraju przez podatnika, który jako taki występuje”.

3. Zgodnie z art. 13 cz. III B lit. a) szóstej dyrektywy:

„Nie naruszajcie innych przepisów Wspólnoty, państwa członkowskie zwalniają, na warunkach, które ustalają w celu zapewnienia właściwego i prostego zastosowania zwolnień od podatku i zapobieżenia oszustwom podatkowym, unikaniu opodatkowania lub nadużyciom:

a) transakcje ubezpieczeniowe i reasekuracyjne, wraz z usługami pokrewnymi, świadczonymi przez maklerów i ich przedstawicieli”.

4. Artykuł 33 ust. 1 szóstej dyrektywy stanowi:

„Bez uszczerbku dla innych przepisów prawa wspólnotowego, w szczególności obowiązujących przepisów Wspólnoty dotyczących ogólnego systemu przechowywania, transportu i monitorowania produktów podlegających akcyzie, niniejsza dyrektywa nie zabrania żadnemu państwu członkowskiemu utrzymywania lub wprowadzania podatków od umów ubezpieczenia, podatków od gier i zakładów, podatków akcyzowych, opłat skarbowych oraz, ogólnie, jakichkolwiek podatków, ceł lub opłat, które nie mogłyby być uznane za podatki obrotowe, pod warunkiem jednak, że te podatki, cła i opłaty nie prowadzą w handlu między państwami członkowskimi do powstawania formalności związanych z przekraczaniem granic”.

Prawo francuskie

5. Transakcje ubezpieczeniowe są w prawie francuskim zwolnione z podatku VAT na mocy art. 261 C code général des impôts (kodeksu podatkowego). Na podstawie art. 991 tego kodeksu umowy ubezpieczenia zawarte na terytorium Francji podlegają podatkowi od umów ubezpieczenia płatnemu corocznie.

Okoliczności faktyczne, postępowanie i pytania prejudycjalne

6. Mapfre Warranty SpA (uprzednio Nuovi Servizi Auto, zwana dalej „spółką Mapfre Warranty”) jest spółką prawa włoskiego prowadzącą we Francji, pod firmą NSA Sage, działalność w zakresie udzielania gwarancji(3) na wypadek awarii samochodów używanych. W praktyce profesjonalni sprzedawcy samochodów używanych proponują klientom przy zakupie owych samochodów dodatkową gwarancję na wypadek awarii określonych podzespołów w określonym czasie od daty zakupu. W razie wystąpienia awarii objętej gwarancją w okresie gwarancyjnym nabywca samochodu zgłasza się do wybranego warsztatu (nie musi to być warsztat należący do sprzedawcy samochodu), który dokonuje wyceny naprawy i przedstawia ją spółce Mapfre Warranty. Po zaakceptowaniu wyceny przez tę spółkę warsztat dokonuje naprawy, a spółka Mapfre Warranty pokrywa jej koszt. Przez cały okres, którego dotyczy postępowanie główne, spółka Mapfre Warranty była ubezpieczona od strat wynikających z tej działalności w spółce Mapfre Asistencia compania internacional de seguros y reaseguros (zwanej dalej „spółką Mapfre Asistencia”). W dalszej części niniejszej opinii wróćmy jeszcze do szczegółów działalności spółki Mapfre Warranty oraz stosunków prawnych łączących ją z poszczególnymi podmiotami transakcji, jako że kwestia ta znajduje się w centrum sporu w postępowaniu głównym.

7. Uznajcie swoją działalność za świadczenie usług opodatkowane na zasadach ogólnych, spółka Mapfre Warranty naliczała i odprowadzała od dokonywanych przez siebie transakcji podatek VAT. Jednakże decyzją z dnia 23 października 2007 r., dotyczącą okresu od dnia 1

kwietnia 2004 r. do dnia 31 stycznia 2005 r., w której organ podatkowy nakazał jej opodatkowanie owych transakcji podatkiem od umów ubezpieczenia na podstawie art. 991 kodeksu podatkowego. Zarówno odwołanie spółki Mapfre Warranty do organu podatkowego wyszego szczebla, jak również jej skarga do tribunal de grande instance de Lyon (sądu pierwszej instancji w Lyon) oraz apelacja do cour d'appel de Lyon (sądu apelacyjnego w Lyon), zostały oddalone. W tej sytuacji spółka ta wniosła kasację do Cour de cassation (sądu kasacyjnego, który jest sądem ostatecznym w niniejszej sprawie). Jednocześnie trwa spór między spółkami Mapfre Asistencia a organami podatkowymi w przedmiocie stawki podatku od umów ubezpieczenia, jaka powinna znaleźć zastosowanie do umów między spółkami Mapfre Warranty a Mapfre Asistencia, który również trafił w drodze kasacji (tym razem wniesionej przez organ podatkowy) do sądu ostatecznego. Sąd ten położył obie sprawy, jednakże pytanie prejudycjalne zostało przedstawione jedynie w kontekście kasacji wniesionej przez spółkę Mapfre Warranty, w drugiej sprawie nie podniesiono bowiem kwestii związanych z wykładnią prawa Unii.

8. W tych okolicznościach sąd ostateczny zawiesił postępowanie i zwrócił się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 2 i art. 13 cz. IV B lit. a) szóstej dyrektywy [...] należy interpretować w ten sposób, że świadczenie polegające na udzieleniu gwarancji na ewentualne awarie mechaniczne niektórych części pojazdu używanego wykonywane, w zamian za zapłatę zryczałtowanej kwoty, przez podmiot gospodarczy niezależny od podmiotu zajmującego się sprzedażą pojazdów używanych, należy do kategorii transakcji ubezpieczeniowych zwolnionych z podatku od wartości dodanej, czy też przeciwnie – należy do kategorii świadczenia usług?”.

9. Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wpłynął do Trybunału w dniu 19 listopada 2013 r. Uwagi na piśmie złożone: strony w postępowaniu głównym, rząd francuski oraz Komisja Europejska. Ci sami zainteresowani byli reprezentowani na rozprawie w dniu 12 listopada 2014 r.

Analiza

10. Sąd ostateczny dąży w istocie do ustalenia, czy usługa polegająca na udzielaniu przez podmiot niezależny od sprzedawców samochodów używanych, na określony czas i w zamian za zapłatę z góry określonej kwoty, gwarancji pokrycia kosztów naprawy owych samochodów w wypadku wystąpienia awarii technicznych objętych tą gwarancją, mieści się w zakresie znaczeniowym pojęcia transakcji ubezpieczeniowych w rozumieniu art. 13 cz. IV B lit. a) szóstej dyrektywy i podlega z tego tytułu zwolnieniu z podatku VAT.

11. Analiza tej kwestii wymaga zdefiniowania pojęcia transakcji ubezpieczeniowych, a następnie rozważenia usługa tego rodzaju, jak w postępowaniu głównym, w świetle owej definicji.

Pojęcie transakcji ubezpieczeniowych

12. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zwolnienia przewidziane w art. 13 szóstej dyrektywy stanowi autonomiczne pojęcie prawa Unii, a zatem powinny być definiowane z punktu widzenia tego prawa, co ma na celu uniknięcie rozbieżności w stosowaniu systemu podatku VAT w poszczególnych państwach członkowskich(4). Definicji pojęcia transakcji ubezpieczeniowych użytego w art. 13 cz. IV B lit. a) szóstej dyrektywy również należy wobec tego dokonywać w sposób autonomiczny, a nie opierając się na rozumieniu tego pojęcia przyjętym ewentualnie w prawie państw członkowskich.

13. Szósta dyrektywa nie definiuje pojęcia transakcji ubezpieczeniowych. Komisja wniosła

wprowadzie projekt dyrektywy zawierającej tak? definicję(5). Brzmi ona następująco:

„»ubezpieczenie i reasekuracja« oznacza zobowiązanie, w ramach którego dana osoba jest zobowiązana do dostarczenia innej osobie, w zamian za opłat?, odszkodowania lub świadczenia określonego w zobowiązaniu, w przypadku urzeczywistnienia się ryzyka”.

Projekt ten nie został jednak dotychczas przyjęty. Ponadto przytoczona definicja nie rozwiewa moim zdaniem wszystkich wątpliwości istniejących w niniejszej sprawie.

14. Również dyrektywa Rady 73/239/EWG z dnia 24 lipca 1973 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do podejmowania i prowadzenia działalności w dziedzinie ubezpieczeń bezpośrednich innych niż ubezpieczenia na życie(6) nie definiuje pojęcia umowy ubezpieczenia ani transakcji ubezpieczeniowych(7).

15. Geneza szóstej dyrektywy także nie daje zbyt wielu wskazówek, ani w kwestii definicji transakcji ubezpieczeniowych, ani powodu ich zwolnienia z podatku VAT(8).

16. Pewne wskazówki dotyczące wykładni analizowanego pojęcia zostały wypracowane w orzecznictwie Trybunału. Podsumowuje je wyrok BG Leasing(9). Zgodnie z owym orzecznictwem transakcja ubezpieczeniowa w ogólnie przyjętym rozumieniu charakteryzuje się tym, że ubezpieczyciel zobowiązuje się, w zamian za zapłatę składowej z góry, do zapewnienia ubezpieczonemu, w razie wystąpienia ryzyka objętego zakresem ochrony, świadczenia uzgodnionego przy zawarciu umowy. Ponadto transakcje ubezpieczeniowe z natury oznaczają istnienie stosunku umownego pomiędzy podmiotem świadczącym usługę ubezpieczenia a osobą, której ryzyko jest objęte ubezpieczeniem, czyli ubezpieczonym. Pojęcie transakcji ubezpieczeniowych użyte w art. 13 cz. 1 B lit. a) szóstej dyrektywy jest co do zasady wystarczająco szerokie, by obejmować przyznanie ochrony ubezpieczeniowej przez podatnika, który sam nie jest ubezpieczycielem, ale który w ramach ubezpieczenia grupowego zapewnia swoim klientom taką ochronę, korzystając z usług ubezpieczyciela, który przejmuje ubezpieczone ryzyko(10). W tym samym wyroku Trybunał uznał, że ów stosunek umowny między ubezpieczycielem a ubezpieczonym może zostać nawiązany przez osobę trzecią, działającą we własnym imieniu, ale na rzecz ubezpieczonego(11).

17. Czy zatem usługa tego rodzaju, jak rozpatrywana w postępowaniu głównym mieści się w tak zarysowanym rozumieniu transakcji ubezpieczeniowej?

Ocena gwarancji udzielanej na wypadek awarii samochodu używanego z punktu widzenia pojęcia transakcji ubezpieczeniowej

18. A priori wydaje się, że usługa, w ramach której podmiot niezależny od sprzedawcy samochodu zobowiązuje się, w zamian za zapłatę z góry określonej kwoty pieniędzy, do pokrycia kosztów naprawy tego samochodu w razie wystąpienia awarii objętej umową, które to koszty w braku owej umowy obciążałaby nabywca samochodu, mieści się w zakresie pojęcia transakcji ubezpieczeniowej w rozumieniu art. 13 cz. 1 B lit. a) szóstej dyrektywy. Spółka Mapfre Warranty, zarówno w swojej argumentacji przed sądem odsyłającym, załączoną do odesłania prejudycjalnego, jak i w swoich uwagach przedstawionych w niniejszej sprawie, kwestionuje jednak taką kwalifikację transakcji będących przedmiotem postępowania głównego. Warto rozpatrzyć jej twierdzenia, gdyż pozwoli to pogłębienie analizy omawianej kategorii transakcji.

Stosunek prawny łączący poszczególne podmioty biorące udział w transakcji

19. Spółka Mapfre Warranty zaprzecza przede wszystkim, by istniał stosunek umowny łączący ją z nabywcą samochodu. Jej zdaniem stosunek taki istnieje wyłącznie między nią a

sprzedawcy samochodu, który jedynie zleca jej wykonanie obowiązków względem nabywcy, jakiegoś na nim jako na sprzedawcy z mocy przepisów prawa lub umowy. Według stwierdzenia spółki Mapfre Warranty to również sprzedawca samochodu pokrywa koszty składowki z tytułu gwarancji udzielanej przez tę spółkę, odejmując ją od osiągniętej marży, a to w celu zwiększenia atrakcyjności oferowanego do sprzedaży samochodu.

20. Ustalenie stosunków prawnych różnych poszczególnych podmiotów uczestniczących w transakcji jest oczywiście zadaniem sądów krajowych. Jednakże, z jednej strony, okoliczności sprawy zdają się moim zdaniem przemawiać przeciwko twierdzeniom spółki Mapfre Warranty. Z drugiej zaś strony nie sądzę, by kwestia ta miała zasadnicze znaczenie dla wykładni art. 13 cz. 1 B lit. a) szóstej dyrektywy.

21. Jeżeli chodzi o istnienie stosunku prawnego różnych tego spółki Mapfre Warranty z nabywcą samochodu, należy zwrócić uwagę na następujące okoliczności. Po pierwsze, zgodnie z ustaleniami sądu odsyłającego, niekwestionowanymi przez strony, w razie wystąpienia awarii objętej omawianą umową nabywca samochodu nie jest zobowiązany oddać go do naprawy do warsztatu należącego do sprzedawcy lub przez niego wskazanego, lecz może wybrać dowolny warsztat. Warsztat ten kontaktuje się ze spółką Mapfre Warranty celem uzgodnienia kosztorysu naprawy, a następnie spółka ta pokrywa koszt owej naprawy. Sprzedawca samochodu nie uczestniczy w żaden sposób w realizacji umowy gwarancji.

22. Po drugie, według formularza przystąpienia do gwarancji udzielanej przez spółkę Mapfre Warranty przedstawionego na rozprawie przez rzędnika francuski, którego prawdziwość spółka ta nie kwestionowała, gwarancja nie zastępuje ustawowych zobowiązań sprzedawcy ani odpowiedzialności z jakiegokolwiek innego tytułu, w szczególności za wady ukryte. Przeczy to twierdzeniom spółki Mapfre Warranty, jakoby udzielana przez nią gwarancja stanowiła jedynie formę wywiązania się przez sprzedawcę z różnych obowiązków, gdy przeciwnie, gwarancja ta wyraża nie zwalnia go z owych obowiązków. Ryzyko objęte gwarancją występuje po stronie nabywcy samochodu i polega na konieczności pokrycia kosztów jego naprawy w razie ewentualnej awarii. Byłoby nielogiczne, żeby nabywca samochodu płacił dodatkowo za świadczenia, które przysługują mu już z mocy prawa lub z innego tytułu(12).

23. Po trzecie, spółka Mapfre Warranty twierdzi, że to sprzedawca samochodu płaci składowkę z tytułu gwarancji udzielanej przez tę spółkę, odejmując ją od uzyskanej ceny. W takim razie omawiana tutaj gwarancja nie byłaby usługą fakultatywną, świadczoną na życzenie nabywcy samochodu za dodatkową opłatą, lecz nierozłącznym elementem oferty sprzedaży samochodu. Nie wydaje mi się to zgodne z istotą tego rodzaju usług. Jednakże, nawet jeżeli przyjąć, że tak jest w rzeczywistości, to pozostaje bezsporne, że składowka jest ściśle związana z konkretnym samochodem, a jej wysokość zależy od takich czynników jak wiek i przebieg samochodu oraz czas trwania gwarancji. Ostatecznie zatem to w konkretnym wypadku nabywca samochodu pokrywa koszt składowki, nawet jeżeli jest ona wliczona w cenę tego samochodu.

24. Jak już zaznaczyłem, ocena stosunków prawnych różnych poszczególnych podmiotów w konkretnej sprawie należy do sądów krajowych. Nie powinno to mieć jednak wpływu na wykładnię art. 13 cz. 1 B lit. a) szóstej dyrektywy. Niezależnie bowiem od tego, czy nabywca samochodu zawiera umowę ze spółką Mapfre Warranty, a sprzedawca samochodu działa jedynie w roli pośrednika, czy też to ten sprzedawca zawiera ową umowę we własnym imieniu, ale na rzecz nabywcy, czy też wreszcie sprzedawca samochodu przenosi na nabywcę uprawnienia z umowy, którą zawarł we własnym imieniu i na własną rzecz ze spółką Mapfre Warranty, pojęcie transakcji ubezpieczeniowych użyte we wskazanym przepisie dyrektywy jest wystarczająco pojemne, by obejmować każdą z powyższych sytuacji.

25. W każdym z nich istnieje bowiem wszystkie charakterystyczne elementy transakcji

ubezpieczeniowej. Istnieje ubezpieczony, którym jest nabywca samochodu, oraz ubezpieczyciel, to jest w tym wypadku spółka Mapfre Warranty. Istnieje ryzyko w postaci konieczności poniesienia przez nabywcę samochodu kosztów naprawy w razie wystąpienia awarii objętej gwarancją, które to koszty ubezpieczyciel zobowiązuje się pokryć. Istnieje wreszcie skądka, którą pokrywa nabywca samochodu, czy to w cenie nabycia tego samochodu, czy dodatkowo. Jest to moim zdaniem wystarczające do stwierdzenia istnienia między ubezpieczycielem a ubezpieczonym takiego stosunku prawnego, jakiego orzecznictwo Trybunału wymaga do uznania transakcji za transakcję ubezpieczeniową w rozumieniu art. 13 cz. 1 B lit. a) szóstej dyrektywy.

Problem tak zwanej mutualizacji ryzyka

26. Spółka Mapfre Warranty twierdzi również, że do uznania transakcji za transakcję ubezpieczeniową w rozumieniu art. 13 cz. 1 B lit. a) szóstej dyrektywy konieczne jest, by ubezpieczyciel zarządza i neutralizować ubezpieczone ryzyko zgodnie z techniką mutualizacji (to jest poprzez rozłożenie go na ogół ubezpieczonych i zrównoważenie za pomocą rezerw utworzonych z wpłaconych składek, w wysokości wynikającej z praw statystyki). Zdaniem spółki Mapfre Warranty prowadzona przez nią działalność polega zaś jedynie na przejęciu od sprzedawcy samochodu obowiązku jego naprawy, którą to naprawę spółka ta następnie zleca podwykonawcy, którym jest warsztat wybrany przez nabywcę samochodu.

27. Argumenty te nie przekonują mnie jednak. Po pierwsze, jak już wspominałem, ryzyko objęte gwarancją nie leży po stronie sprzedawcy samochodu, lecz po stronie jego nabywcy. Gwarancja udzielana przez spółkę Mapfre Warranty nie zwalnia sprzedawcy z jego obowiązków względem nabywcy wynikających z przepisów prawa lub z umowy.

28. Po drugie, istota ubezpieczenia (w każdym razie ubezpieczenia majątkowego) polega na tym, że ubezpieczony uwalnia się od ryzyka poniesienia w przyszłości niepewnej, ale potencjalnie poważnej straty finansowej kosztem zapłaty pewnej, ale ograniczonej kwoty pieniędzy.

29. Jest zaś bezsporne, że kwoty pobierane przez spółkę Mapfre Warranty w formie składek nie są zwracane nabywcom samochodów w razie upływu okresu gwarancji bez awarii albo w sytuacji, gdy koszt naprawy byłby niższy od owej skądki, a jednocześnie w razie wystąpienia awarii, której koszt przekracza wysokość zapłaconej skądki, nabywca samochodu nie jest zobowiązany do zapłaty żadnych dodatkowych kwot. Składki pobierane przez spółkę Mapfre Warranty nie są więc żadną formą zaliczki na poczet kosztów ewentualnej naprawy, lecz typową skądką ubezpieczeniową, której zapłata uwalnia ubezpieczonego całkowicie od ryzyka podlegającego ubezpieczeniu.

30. Zatem spółka Mapfre Warranty rozkłada ubezpieczone ryzyko w ten sposób, że składki zapłacone od wszystkich samochodów objętych gwarancją pokrywają koszty napraw tych, które rzeczywiście uległy awarii. Inaczej jej działalność byłaby pozbawiona gospodarczego sensu. Natomiast kwestia sposobu, w jaki spółka Mapfre Warranty oblicza kwotę skądki oraz w jaki sposób zarządza wysokością kosztów naprawy (na przykład nabywając od producentów po cenach hurtowych części zamienne lub zlecając niektóre naprawy wybranym przez siebie warsztatom), jest wewnętrzną kwestią organizacyjną tej spółki i pozostaje całkowicie bez znaczenia z punktu widzenia zakwalifikowania prowadzonej przez nią działalności jako ubezpieczeniowej. Byłoby wręcz sprzeczne z zasadą neutralności podatkowej uzależnianie zakresu zwolnień przewidzianych w szóstej dyrektywie od wewnętrznych aspektów gospodarczego modelu funkcjonowania poszczególnych przedsiębiorstw, niemających wpływu na istotę dokonywanych przez nie transakcji.

31. To samo dotyczy okoliczności, że spółka Mapfre Warranty była z kolei ubezpieczona od strat finansowych w spółce Mapfre Asistencia. Fakt ubezpieczenia prowadzonej działalności od

strat finansowych nie odbiera jej charakteru działania?ci ubezpieczeniowej. ?adne techniki statystyczne nie gwarantuj? nieomyln?ci, dzia?alno?? ubezpieczeniowa równie? mo?e wi?c przynosi? straty. Poza tym zgodnie z art. 4 ust. 1 szóstej dyrektywy za podatnika podatku VAT uwa?a si? ka?dego, kto prowadzi dzia?alno?? gospodarcz? „bez wzgl?du na [...] rezultaty takiej dzia?alno?ci”. Nie widz? powodu, ?eby to samo nie mia?o si? odnosi? do dzia?alno?ci zwolnionej.

32. Podsumowuj?c, moim zdaniem zakwalifikowanie transakcji jako transakcji ubezpieczeniowych w rozumieniu art. 13 cz??? B lit. a) szóstej dyrektywy nie jest uzale?nione od sposobu, w jaki ubezpieczyciel zarz?dza wysoko?ci? ubezpieczonego ryzyka i oblicza odpowiedni? kwot? sk?adki.

Problem odmiennego traktowania podatkowego podobnych us?ug

33. Spółka Mapfre Warranty twierdzi równie?, ?e dodatkowe gwarancje udzielane za dop?at? przez producentów lub sprzedawców samochodów s? traktowane jako obs?uga posprzeda?owa i opodatkowane podatkiem VAT. Zwolnienie z tego podatku transakcji dokonywanych przez spółk? Mapfre Warranty, jako transakcji ubezpieczeniowych, narusza zatem jej zdaniem zasad? neutralno?ci podatkowej, oznacza bowiem ró?ne traktowanie podobnych us?ug.

34. Moim zdaniem jednak te dwa rodzaje us?ug nie s? podobne. Producent, udzielaj?c gwarancji na swój produkt, gwarantuje jego bezawaryjne dzia?anie przez oznaczony czas. Nale?y za?o?y?, ?e ma on na to zasadniczy, nawet je?li nie ca?kowity, wp?yw. Udzielaj?c gwarancji, nie podejmuje on wi?c istotnego ryzyka, gdy? jest w stanie bardzo precyzyjnie przewidzie?, przez jaki okres jego produkt z du?ym prawdopodobie?stwem nie ulegnie awarii. Oczywi?cie, gwarancja, ?e produkt nie ulegnie awarii, musi by? uzupe?niona zobowi?zaniem do jego bezp?atnej naprawy lub wymiany, gdyby do takiej awarii jednak dosz?o. Inaczej gwarancja ta by?aby pozbawiona gospodarczego sensu. Nawet jednak w takim wypadku producent nie pokrywa kosztów naprawy dokonanej przez dowolny warsztat wybrany przez nabywc? produktu, lecz dokonuje jej sam lub powierza autoryzowanej stacji obs?ugi. Zachowuje wobec tego kontrol? nad kosztami owej naprawy. Na podobnej zasadzie sprzedawcy u?ywanych samochodów, znaj?c stan techniczny ka?dego z nich, mog? gwarantowa?, ?e w konkretnym samochodzie okre?lone awarie w okre?lonym czasie nie nast?pi?, a w razie potrzeby zaproponowa? bezp?atn? napraw? we w?asnym warsztacie lub przez wskazanego przez siebie podwykonawc?. Stanowi to element tak zwanych us?ug posprzeda?owych, ?ci?le zwi?zanych ze sprzedawanym towarem, i ju? cho?by z tego powodu opodatkowanych analogicznie do dostawy owego towaru(13).

35. Producenci i sprzedawcy nie tyle wi?c zobowi?zuj? si? do wykonania okre?lonego ?wiadczenia na wypadek realizacji okre?lonego ryzyka, co raczej gwarantuj?, ?e ryzyko to nie wyst?pi, a zapewnienie bezp?atnej naprawy lub wymiany produktu obj?tego gwarancj? stanowi jeden z elementów wykonania zobowi?zania wobec nabywcy. Zobowi?zanie wynikaj?ce z gwarancji ma wi?c charakter akcesoryjny w stosunku do g?ównego celu umowy, jakim jest sprzeda? rzeczy.

36. Zupe?nie inna jest sytuacja ubezpieczyciela, który nie jest producentem ani sprzedawc? ubezpieczonego samochodu, w zwi?zku z czym nie ma ?adnego wp?ywu na jego stan techniczny, a nawet go nie zna. Ubezpiecza on wi?c od ryzyka, które jest od niego niezale?ne. Jest on jedynie w stanie przewidzie? statystycznie, dla wystarczaj?co du?ej liczby ubezpieczonych, prawdopodobie?stwo realizacji owego ryzyka i ?redni? wysoko?? szkody, co pozwala mu na obliczenie odpowiedniej kwoty sk?adki. Jest to wi?c zupe?nie inny mechanizm dzia?ania ni? w wypadku gwarancji udzielanych przez producentów lub sprzedawców. Inny jest te? sens gospodarczy takiej dzia?alno?ci i z tego wzgl?du mo?e ona podlega? innym zasadom opodatkowania.

Podsumowanie

37. W związku z powyższymi rozważaniami jestem zdania, że usługa polegająca na udzielaniu przez podmiot niezależny od sprzedawców samochodów używanych, na określony czas i w zamian za zapłatę z góry określonej kwoty, gwarancji pokrycia kosztów naprawy owych samochodów w wypadku wystąpienia awarii technicznych objętych tą gwarancją, mieści się w zakresie znaczeniowym pojęcia transakcji ubezpieczeniowych w rozumieniu art. 13 cz. 1 B lit. a) szóstej dyrektywy i podlega z tego tytułu zwolnieniu z podatku VAT.

38. W niniejszej sprawie jest bezsporne, że spółka Mapfre Warranty jest podmiotem niezależnym od sprzedawców samochodów używanych i takiej też sytuacji dotyczy pytanie prejudycjalne. Powyższy wniosek nie powinien być natomiast interpretowany a contrario, w ten sposób, że transakcje dokonywane przez niektóre podmioty zależne od producentów lub sprzedawców określonych produktów, w szczególności działające w formie towarzystw ubezpieczeniowych, nie stanowią transakcji ubezpieczeniowych.

Kwestia odrębnego charakteru transakcji rozpatrywanych w postępowaniu głównym od transakcji dostawy samochodów używanych

39. Spółka Mapfre Warranty twierdzi na koniec, że nawet gdyby uznać dokonywane przez nią transakcje za transakcje ubezpieczeniowe, należałoby je opodatkować podatkiem VAT, gdyż są tak nierozdzielnie związane z transakcjami sprzedaży samochodów używanych objętych gwarancją, że w istocie tworzą jedną transakcję, która powinna być jednolicie opodatkowana. Sąd odsyłający nie podnosi wprost tego problemu w pytaniu prejudycjalnym, ma on jednak niewątpliwie wpływ na prawidłowe opodatkowanie transakcji będących przedmiotem postępowania głównego, warto go zatem rozważyć.

40. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału do celów podatku VAT każde świadczenie powinno być zwykle uznawane za odrębne i niezależne, jednakże w pewnych okolicznościach formalnie odrębne świadczenia, które mogą być wykonywane oddzielnie, a zatem które mogą oddzielnie prowadzić do opodatkowania lub zwolnienia, należy uważyć za jedną transakcję, jeżeli nie są one od siebie niezależne. Jest tak w szczególności w wypadku, gdy rozdzielenie świadczeń miałoby charakter sztuczny z gospodarczego punktu widzenia lub gdy świadczenie pomocnicze powinno być opodatkowane w ten sam sposób co świadczenie główne. Kwestię tę należy rozpatrywać w zależności od okoliczności faktycznych konkretnej sprawy, jest to więc zadaniem sądów krajowych. Jednakże Trybunał powinien dostarczyć tym sądom wszystkich istotnych wskazówek w zakresie wykadni prawa Unii, które mogą być przydatne przy rozstrzyganiu zawisłych przed nimi spraw(14).

41. W odniesieniu do transakcji ubezpieczeniowych Trybunał stwierdził, że każda transakcja ubezpieczeniowa z natury przedstawia związek z przedmiotem, który obejmuje. Niemniej taki związek sam w sobie nie wystarcza, aby ustalić, czy istnieje jedno złoone świadczenie do celów podatku VAT. Gdyby bowiem każda transakcja ubezpieczeniowa podlegała podatkowi VAT w zależności od objęcia tym podatkiem świadczeń dotyczących przedmiotu, który ona obejmuje, podważony zostałby sam cel w postaci zwolnienia transakcji ubezpieczeniowych(15).

42. W niniejszej sprawie wystarczy moim zdaniem stwierdzić, że omawiana gwarancja jest usługą dodatkową w stosunku do transakcji dostawy samochodu i ma odrębny, samoistny sens gospodarczy. Nabywca samochodu może go nabyć i korzystać z niego bez gwarancji na wypadek awarii, może też zawrzeć umowę gwarancji z innym podmiotem niż spółka Mapfre Warranty, nie korzystając z pośrednictwa sprzedawcy samochodu. Istotne znaczenie ma też okoliczność, że omawianej tutaj gwarancji udziela podmiot niezależny od sprzedawcy samochodu, nie można jej

wi?c uzna? za gwarancj? udzielon? przez sprzedawc?. Wreszcie spó?ka Mapfre Warranty zastrzega sobie w okre?lonych okoliczno?ciach prawo do odst?pienia od umowy gwarancji, co nie wp?ywa w ?aden sposób na umow? sprzeda?y samochodu. Okoliczno?ci te wskazuj? moim zdaniem jednoznacznie, ?e gwarancja tego rodzaju jak b?d?ca przedmiotem post?powania g?ównego nie jest nierozzerwalnie zwi?zana z transakcj? dostawy samochodu, w zwi?zku z czym nie musi by? opodatkowana tak samo jak ta dostawa.

Wnioski

43. W zwi?zku z powy?szym proponuj?, by Trybuna? odpowiedzia? w nast?puj?cy sposób na pytanie prejudycjalne postawione przez Cour de cassation:

Us?uga polegaj?ca na udzielaniu przez podmiot niezale?ny od sprzedawców samochodów u?ywanych, na okre?lony czas i w zamian za zap?at? z góry okre?lonej kwoty, gwarancji pokrycia kosztów naprawy owych samochodów w wypadku wyst?pienia awarii technicznych obj?tych t? gwarancj?, mie?ci si? w zakresie znaczeniowym poj?cia transakcji ubezpieczeniowych w rozumieniu art. 13 cz??? B lit. a) szóstej dyrektywy Rady 77/388/EWG z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw pa?stw cz?onkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – wspólny system podatku od warto?ci dodanej: ujednoliconą podstawa wymiaru podatku i podlega z tego tytu?u zwolnieniu z podatku od warto?ci dodanej.

1 – J?zyk orygina?u: polski.

2 – Dz.U. L 145, s. 1.

3 – Spó?ka Mapfre Warranty okre?la ?wiadczon? przez siebie us?ug? mianem gwarancji (franc. „garantie”) i tak te? b?d? j? nazywa? w niniejszej opinii. Trzeba jednak mie? na uwadze, ?e chodzi tu o gwarancj? w szerokim sensie, obejmuj?cym wszelkie mechanizmy chroni?ce przed strat? maj?tkow? (zob. G. Cornu, *Vocabulaire juridique*, 8ème éd., Paris, PUF 2009, s. 436). Tak poj?t? gwarancj? nale?y odró?nia? od umownej gwarancji jako?ci udzielanej przez sprzedawc? rzeczy kupuj?cemu czy te? od r?kojmi za wady. Zobacz na ten temat równie? pkt 33–35 niniejszej opinii.

4 – Zobacz w szczególno?ci wyroki: Stichting Uitvoering Financiële Acties, 348/87, EU:C:1989:246, pkt 11; Abbey National, C?169/04, EU:C:2006:289, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo.

5 – Projekt dyrektywy zmieniaj?cej dyrektyw? 2006/112/WE w sprawie wspólnego systemu podatku od warto?ci dodanej w odniesieniu do opodatkowania us?ug ubezpieczeniowych i finansowych [COM(2007) 747 wersja ostateczna]. Dyrektywa 2006/112 zast?pi?a szóst? dyrektyw?. Zwolnienie b?d?ce odpowiednikiem art. 13 cz??? B lit. a) szóstej dyrektywy znajduje si? w art. 135 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2006/112.

6 – Dz.U. L 228, s. 3.

7 – W wyroku CPP (C?349/96, EU:C:1999:93, pkt 18) Trybuna? uzna? wprawdzie, ?e poj?cie ubezpieczenia w ramach szóstej dyrektywy nie powinno by? interpretowane odmiennie ni? w ramach dyrektywy 73/239. Jednak?e w sprawie tej chodzi?o wy??cznie o zakres owego poj?cia, to jest czy obejmuje ono, oprócz wyp?aty odszkodowania, równie? inne formy pomocy osobom poszkodowanym, a nie o jego definicj?. Moim zdaniem rozumienie poj?cia transakcji ubezpieczeniowych na potrzeby stosowania przepisów o podatku VAT nie musi by? zdeterminowane przepisami dotycz?cymi zasad prowadzenia dzia?alno?ci ubezpieczeniowej, gdy? cele tych uregulowa? s? odmienne.

8 – Zobacz opinia rzecznika generalnego N. Fennelly’ego w sprawie CPP (C-349/96, EU:C:1998:281, pkt 26).

9 – C-224/11, EU:C:2013:15.

10 – Wyrok BG Leasing, C-224/11, EU:C:2013:15, pkt 58, 59 i przytoczone tam orzecznictwo.

11 – Ibidem, pkt 62, 63.

12 – Chciałbym tutaj zaznaczyć, że oczywiście teoretycznie jest możliwa sytuacja, w której podmiot trzeci przejmuje, za ryczałtową opłatą, obowiązki sprzedawcy samochodu wynikające z przepisów prawa lub z innego tytułu (na przykład z umowy). Wtedy także należałoby uznać takie transakcje za transakcje ubezpieczeniowe, tyle tylko, że ubezpieczonym byłby sprzedawca samochodu, a nie jego nabywca. Nie na tym jednak polegały transakcje będące przedmiotem postępowania głównego i nie w takim kontekście zostały sformułowane pytania prejudycjalne.

13 – Zobacz na ten temat także pkt 39–42 niniejszej opinii.

14 – Wyrok BG Leasing, C-224/11, EU:C:2013:15, pkt 29–33 i przytoczone tam orzecznictwo).

15 – Ibidem, pkt 36.